

Mocijska tvorba u hrvatskom jeziku

Gorup, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:335726>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-20**



FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Preddiplomski studij Hrvatski jezik i književnost i Pedagogija

Ana Gorup
Mocijska tvorba u hrvatskom jeziku

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2019.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Preddiplomski studij Hrvatski jezik i književnost i Pedagogija

Ana Gorup
Mocijska tvorba u hrvatskom jeziku

Završni rad

Znanstveno područje: humanističke znanosti
Znanstveno polje: filologija
Znanstvena grana: kroatistika

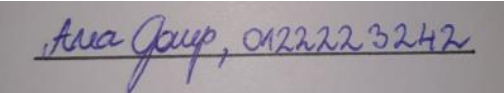
Mentorica: doc. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2019.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 2. rujna 2019.



Ana Gajp, 0122223242

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Razjašnjenje terminologije	2
2.1. <i>Mocija i mocijska tvorba</i>	2
2.2. <i>Mocijski parnjaci</i>	3
2.2.1. <i>Vrste mocijskih parnjaka</i>	3
3. Rod i spol	4
4. Sufiksalna tvorba	5
4.1. <i>Sufiksi za tvorbu muških imenica</i>	5
4.2. <i>Sufiksi za tvorbu ženskih imenica</i>	6
4.3. <i>Mocijski sufiksi</i>	7
4.3.1. <i>Ostala značenja pojedinih morfema</i>	7
5. Status imenica koje označavaju ženski spol u mocijskoj tvorbi	9
5.1. <i>Kolebanja oko profesijskih imenica</i>	11
5.1.1. <i>Sufiksi -telj i -lac</i>	12
5.1.2. <i>Pastor, mornar i imenice na -(l)og</i>	14
6. Zaključak	15
7. Literatura i izvori	16

Sažetak

U radu se opisuje mocijska tvorba u hrvatskom jeziku. Na samom su početku postavljena neka teorijska stajališta preuzeta iz gramatika hrvatskog jezika. Prije svega, razjašnjena su značenja riječi, tj. terminologija: *mocija*, *mocijska tvorba* te *mocijski parnjaci*, uzimajući to kao polazne pojmove tijekom izrade ovoga rada. Također su u radu navedene definicije roda i spola s naglaskom na bitnost razjednačavanja njihova značenja. Sufiksna tvorba, kao temeljni tvorbeni način kojim nastaju mocijski parnjaci, navedena je i opisana s posebnim osvrtom na sufikse koji sudjeluju u tvorbi muških, ali i u tvorbi ženskih imenica. Nakon toga govori se o temeljnim mocijskim sufiksima, ali i njihovim značenjima i to posebice pri semantičkoj analizi pojedine riječi. Poseban je naglasak u ovom radu stavljen na položaj imenica koje označavaju ženski spol u mocijskoj tvorbi, osvrćući se na obilježavanje muških i ženskih naziva za isto zanimanje te (ne)isticanje ženskog spola na javnim natpisima, oglasima i natjecajima uz posebna objašnjenja zašto je tomu tako. Treba napomenuti da je imenica oblika u muškom rodu osnovna kada se ne stavlja naglasak na spol osobe pa tako i pri javnom oglašavanju, o čemu će se detaljnije govoriti u narednim poglavljima. Kao dva posebna potpoglavlja spomenuta su kolebanja između sufikasa *-telj* i *-lac* te njihove prednosti i nedostatci. U drugom je potpoglavlju petog poglavlja naglasak na imenicama kao što su *pastor*, *mornar* te tvorbi njihovih ženskih mocijskih parnjaka. Kako se i dalje u jeziku i svakodnevnom govoru često raspravlja i o nastavcima koji dolaze pri tvorbi ženskog profesijskog mocijskog parnjaka u odnosu na imenice koje završavaju na *-(l)og*, bit će poneka riječ i o tome. Pri pisanju zadnja dva potpoglavlja korišteni su i jezični savjetnici u tiskanom i mrežnom obliku da bi se uočila učestalost i prednost pojedinih oblika.

Ključne riječi: *mocija*, *mocijska tvorba*, *mocijski parnjaci*, rod i spol, mocijski sufiksi

1. Uvod

Ovaj rad donosi kratak pregled mocijske tvorbe u hrvatskim gramatikama. Pri izradi je najviše korištena *Hrvatska gramatika* Eugenije Barić i dr. (2005) te *Gramatika hrvatskog jezika* Silića i Pranjkovića (2005), ali i *Tvorba riječi* Stjepana Babića (2002). Mocijska je tvorba dio tvorbe riječi te stoga veliko značenje ima semantička analiza pojedine riječi koja nam otkriva polazišnu riječ pri tvorbi mocijskih parnjaka. Osim definiranja pojmova *mocije*, *mocijske tvorbe* i *parnjaka* te navođenja sufikasa koji imaju značenje u tvorbi mocijskih parnjaka, ali i ponajprije muških i ženskih imenica, proučavano je i stanje imenica koje označavaju osobu ženskog spola, gdje poneki autori govore o „slabijem“ i „podređenijem“ položaju žena u jeziku, o čemu će se detaljnije govoriti u nastavku rada. U ovom je radu sve potkrijepljeno i argumentirano citatima i parafrazama koristeći se pritom relevantnom literaturom.

2. Razjašnjenje terminologije

2.1. Mocija i mocijska tvorba

Barić (1987) navodi da su mocijski parnjaci međusobno suprotstavljeni po spolu, navodeći primjer *otac – majka*. R. Simeon (1969, prema Barić, 1987: 9) u svom *Rječniku lingvističkih naziva* pod riječi *movirati* navodi da *moviran* znači „razlučen prema rodu“ (Barić, 1987: 9), što je, prema Simeonu, imenica ženskog roda nastala od muškog roda. U hrvatskom bi jeziku, prema Barić (1987: 9), to bilo analogno riječima *kuma, susjeda* nastalim od riječi *kum, susjed*.

B. Klaić u *Rječniku stranih riječi* (2001) navodi natuknicu *mocija*, a pod brojem tri ističe da je to s gramatičkog stajališta „promjena riječi, *deklinacija* odn. *konjugacija*; usp. *fleksija*“ (Klaić, 2001: 896).

Hrvatski jezični portal pod trećom definicijom riječi *mocija* navodi da je to gramatički definirano kao „mehanizam jezika kojim riječ mijenja rod (spol) promjenom ili tvorbom za razliku od iste svrhe koja se postiže različitim riječima“¹ te se navode primjeri *radnik i radnica* koji su kao parnjaci prema nastanku u opreci s primjerom *pijevac – kokoš*.

Silić i Pranjković (2005) u primjerima s nultim morfemom (-Ø-), koji označava djelatnika, navode da može doći i sufiksalni morphem *-inj-* koji će označavati djelatnicu, a za primjere navode *etnolog* ‘djelatnik koji se bavi etnologijom’ te *etnologinja* ‘djelatnica koja se bavi etnologijom’ i ističu da se takva tvorba ustrojstva prema spolu naziva mocijska tvorba (Silić, Pranjković, 2005: 163).

Barić i dr. (2005: 310) mocijskom tvorbom nazivaju imenice u kojima osnovna riječ imenice za žensku osobu čini imenica koja označava mušku osobu. Kao primjere navode mocijske parnjake *car – carica, čuvar – čuvarica*.

Mihaljević (2013) navodi da ako se spol izriče sufiksom, tj. ako od imenice za oznaku jednog spola nastaje imenica za oznaku suprotnog spola govorimo o mocijskoj tvorbi, pr. *učitelj – učiteljica, tenisač – tenisačica* itd. (Mihaljević, 2013: 1).

¹ Preuzeto s: *Hrvatski jezični portal*. <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>.

2.2. Mocijski parnjaci

Barić i dr. ističu da među imenicama jednog roda od kojih nastaje imenica drugog roda s razlikom u spolu postoji odnos koji nazivamo mocijskim. Nadalje ističu da su takve imenice jedna drugoj mocijski parnjak, a međusobno čine mocijski par i ponekad se zovu parne imenice (Barić i dr., 2005: 304).

Mihaljević (2013) navodi da u već gore navedenim parovima tvorenice označuju različit spol, a značenje im ostaje isto te ih nazivamo mocijskim parnjacima. Mihaljević ističe da je mocijskih parnjaka najviše među profesijskim imenicama o kojima će više biti riječ u narednim poglavljima. Babić (1999: 142, prema Mihaljević, 2013: 1) navodi da je raspodjela mocijskih sufikasa u hrvatskome jeziku jasna, ali i dalje postoje problemi.

Silić i Pranjković govore da u mocijskoj tvorbi sudjeluju i nastaju imenice koje označavaju „(1) **vršitelja radnje** (najčešće su to imenice koje označavaju zanimanje), (2) **osobu na kojoj se vrši radnja**, (3) **osobinu**, (4) **pristašu, pripadnika ili sljedbenika** učenja, pokreta, reda ili pravca, (5) **pripadnika naroda, stanovnika kraja i stanovnika naseljenog područja**.“ (Silić i Pranjković, 2005: 171).

2.2.1. Vrste mocijskih parnjaka

Barić i dr. (2005) ističu da mocijski odnos može postojati i među netvorbenim imenicama koje su značenjski suprotstavljene po spolu, a to su, primjerice, sljedeći: *pijetao – kokoš, konj – kobila* te se nazivaju leksičkim mocijskim parnjacima (Barić i dr., 2005: 304). Kao drugu skupinu mocijskih parnjaka autori navode tvorbene mocijske parnjake u koje pripadaju ženski i muški mocijski parnjaci. Imenice kao što su *starac* i *starica* nisu međusobno mocijski parnjaci te Barić i dr. navode da ih nazivamo mocijskim imenicama, a obje su riječi nastale od pridjeva *star*. Barić i dr. takve parnjake nazivaju semantičkim (Barić i dr., 2005: 305). Mihaljević (2013) tvorbene mocijske parnjake dijeli na prave i neprave te ističe da kod pravog mocijskog parnjaka postoji izravna tvorbena veza među članovima para, a kod nepravih je ta veza neizravna.²

² Usp. Mihaljević, 2013: 1.

3. Rod i spol

Rod je u lingvistici naziv za gramatičku kategoriju imenica, prema *Hrvatskoj enciklopediji*, a određen je dvama obilježjima: imenice su podijeljene na određeni broj skupova, a podjela na skupove očituje se u odabiru različitih oblika riječi koje s imenicama stoje u sintaktičkom odnosu u rečenici.³ U hrvatskom je jeziku imenica *knjiga* ženskog roda jer pripada određenom deklinacijskom skupu (imaju nominativ jednine na *-a*, a genitiv na *-e*). Jezici se razlikuju po broju rodova, krećući se „od dva (npr. u francuskome) do više od dvadeset (u nekim afr. jezicima), i po *dosegu slaganja*, tj. po riječima i konstrukcijama u kojima postoji slaganje s imenicama u rodu.“⁴ *Hrvatska enciklopedija* također navodi da se s imenicama u rodu slažu pridjevi, zamjenice te neki brojevi, ali i glagolski oblici. U hrvatskom jeziku postoje tri roda koja su naslijeđena iz indoeuropskih prajezika, a to su: muški, ženski i srednji rod. Radčenko (2002) ističe da „gramatičku kategoriju roda treba razlikovati od semantičkog pojma spola.“ (Radčenko, 2002: 197). Navodi primjer imenice *vojvoda* koja je ženskog roda, a muškog spola. Radčenko (2002: 197) napominje da se gramatičkoj kategoriji roda treba pristupiti paradigmatski, ističući da u samoj riječi mora postojati oznaka roda koja će biti izražena pomoću odgovarajućih oblikotvornih morfema. „Međutim, spol je sociološki, a rod lingvistički, tj. gramatički pojam.“ (Radčenko, 2002: 197). Nadalje konstatira da pojam spol ne pripada morfologiji, nego leksikologiji. Breglec (2015) ističe da je u područje rodnih studija uvedena terminološka razlika između roda i spola koja se može promatrati s nešto drugačijeg stajališta. Spol se definira kao „biološka, unaprijed zadana razlika između žene i muškarca, a odnosi se na činjenicu da je netko rođen kao muška, odnosno kao ženska osoba.“ (Breglec, 2015: 206). S druge strane rod, osim kao gramatičku kategoriju, određuje kao sociološku koja se odnosi na činjenicu da rođeni kao „muškarci ili žene, u svojim kulturama i društvima odrastamo shodno obrascima društva koji su podložni promjenama.“ (Savić, Čanak, Mitro i Štasni, 2009: 7). Savić i dr. (2009: 174) ističu spol kao kategoriju koja je izražena kromosomima, a rod kao društvenu i povijesnu tvorevinu te kao nešto što je mnogo fleksibilnije jer promjena roda može se zbiti samo promjenom zamjenice, pr. *ona* u *on*. Nadalje navode da je termin rod i dalje prikladan u gramatičkim kontekstima jer jezik može imati riječi za muški, ženski i srednji rod zbog čega proizlaze neslaganja između roda i spola.

³ Usp. *Hrvatska enciklopedija: Rod*. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=53130>.

⁴ Isto.

4. Sufiksalsna tvorba

U tvorbi imenica plodni su svi tvorebni načini, od sufiksalsne, prefiksalsne, prefiksalsno-sufiksalsne, čistog slaganja do složeno-sufiksalsne tvorbe (Barić i dr. 2005: 305). Barić i dr. (2005) navode da je za tvorbu imenica sufiksalsna tvorba najplodnija, a plodnost sufikasa različita. Takva se tvorba može prikazati ili abecednim redom sufikasa ili prema tvorbenom značenju tvorenice. Povezivanjem sufikasa prema tvorbenom značenju tvorenice dobivamo nizove „tvorbenih uzoraka međusobno povezanih istim tvorbenim značenjem, *značenjske skupine* ili *značenjske kategorije*.“ (Barić i dr., 2005: 305). Za praktične se potrebe koristi abecedni popis sufikasa naveden u indeksu. Ukoliko se sufiksalsna tvorba prikazuje abecednim redom utoliko se može vidjeti tvorbena višeznačnost (polisemičnost) riječi s pojedinim sufiksima. Prema tvorbenom značenju tvorenice vidljiva je tvorbena istoznačnost (sinonimnost) (Barić i dr., 2005: 306).

4.1. Sufiksi za tvorbu muških imenica

Barić i dr. (2005: 304) navode da u tvorbi ženskih mocijskih parnjaka sudjeluju sufiksi *-a*, *-ica*, *-ka*, *-inja*, *-kinja*, a u tvorbi muških *-(a)c* i *-(a)k* te nešto rjeđe *-an*. Značenjska se skupina imenica za muške osobe dijeli na nekoliko podskupina, a to su: vršitelj radnje, nositelj osobine, član ili pripadnik organizacije i sl., te ostale imenice koje znače mušku osobu (Barić i dr., 2005: 306). Kada govorimo o vršitelju radnje, vidljivo je da se radi o izvedenicama koje su motivirane glagolima, pr. *suditi – sudac*, *skupljati – skupljač*, *kuhati – kuhar* itd.⁵ „One znače da vršitelj radnje ostvaruje ono što je u osnovi izvedenice ili se time bavi.“ (Barić i dr., 2005: 307). Silić i Pranjković (2005: 171) definiraju vršitelja radnje kao model po kojem se tvore imenice koje znače *vršitelj radnje* ili *vršiteljica radnje*. Silić i Pranjković navode da su najčešći sufiksi za vršitelje radnje *-ač*, *-ar*, *-aš*, *-ist*, *-l(a)c*, *-nik*, *-telj*, rjeđe *-(a)c* i *-džija*, a sufiks *-ič* je neplodan. Također, imenice sa sufiksima *-ač*, *-l(a)c*, *-nik* i *-telj* motivirane su glagolima, a sufiksi na *-ar* imaju dva tvorbena uzorka – motivirani su i imenicama i glagolima. Silić i Pranjković ističu da sufiksi *-aš* i *-ist* najčešće sudjeluju u tvorbi izvedenica vezanih za sport ili glazbu. Babić (2002: 141) govori da su riječi sa sufiksom *-aš* često osjećajno obilježene i to tako da označavaju nešto negativno, manje

⁵ Usp. Barić, 2005: 306.

vrijedno, a mnoge pripadaju razgovornom jeziku. Postoje i brojne stilski neutralne kao što su *odlikaš*, *nogometaš* te često pripadaju određenom semantičkom krugu kao što je 'nositelj određene osobine' ili ono što znači 'sport, razonoda, igra' (Babić, 2002: 141–142). Tako još na sufiks *-aš* imamo primjere *hokej – hokejaš*, *rukomet – rukometaš*, *orgulje – orguljaš*, a sufiks *-ist* dolazi samo na strane osnove: *novel-ist*, *bicikl-ist*, *šah-ist*. Sufiksom *-(a)c* tvore se imenice, npr. *pisac*, *sudac*, a sufiksom *-džija*, koji dolazi na strane osnove, *buregdžija*, *duhandžija*. Sufiksi *-ičar* i *-ničar* motivirani su imenicama (*alkoholičar*, *higijeničar*, *povjesničar*) (Barić i dr., 2005: 307–308). U podskupinu sufikasa koji služe u tvorbi imenica koje označavaju nositelja osobine pripadaju: *-(a)c* (*brbljavac*, *pijanac*), *-ak* (*čudak*, *prostak*), *-ik* (*bijednik*, *dužnik*), *-ajlija* (*brkajlija*, *dugajlija*), *-an* (*tupan*, *glupan*), *-onja* (*brkonja*, *dugonja*). Imenice koje označavaju pristašu, sljedbenika ili pripadnika pokreta, pravca ili struje tvore se najčešće sufiksima *-(a)c* (*Dinamovac*, *Nobelovac*) i *-ist* (*darwinist*, *socijalist*). Imenice na *-aš* motivirane su imenicom i imaju obilježeno značenje (*logoraš*, *rakijaš*), a imenice na *-ić* označuju rodbinski odnos i podrijetlo (*kraljević*, *sestrić*) (Barić i dr., 2005: 309).

4.2. Sufiksi za tvorbu ženskih imenica

„Imenice za žensku osobu tvore se najčešće od imenice za mušku osobu čineći s njome mocijski par (*car – carica*, *čuvar – čuvarica*) (...)“ (Barić i dr., 2005: 310). Barić i dr. nadalje navode da se mogu tvoriti od pridjeva ili glagola. Imenica za žensku osobu koja je nastala od tvorenice za mušku osobu ima isto tvorbeno značenje kao i osnovna imenica, a to je: vršiteljica radnje, nositeljica osobine ili pristašica, sljedbenica, pripadnica čega. Najplodniji sufiks za tvorbu ženskih imenica je *-ica*. Dolazi na jednosložne osnove imenica za oznaku muške osobe i osnove imenica sa sufiksima, odnosno „*-ač*, *-ant*, *-ar* (G *-ára* i *-ara*, ako su dvosložne i, rjeđe, višesložne), *-(a)r* (G *-ra*), *-aš*, *-ent*, *-ist*, *-l(a)c* (rijetko), *-nik*, *-or*, *-telj*.“ (Barić i dr., 2005: 310). Mocija se također može izražavati i pomoću supletivnih osnova kao što su primjeri *brat* i *sestra*, *otac* i *majka*, *sin* i *kći* (Silić i Pranjković, 2005: 173).

4.3. Mocijski sufixi

U riječi *vrš-i-telj-Ø*, *-telj* znači 'koji', morfemi *vrš-* i *-i-* 'vrši', a *-Ø-* 'onaj'. Nasuprot *-Ø-* morfemu koji znači ili 'onaj' ili mušku osobu, stoji morfem *-ic-*. Taj morfem znači 'ona' ili žensku osobu te pritom imamo odnos *muški spol* : *ženski spol* iz čega proizlazi *vršitelj* 'onaj koji vrši' te *vršiteljica* 'ona koja vrši' (Silić i Pranjković, 2005: 171). Silić i Pranjković (2005: 171) nadalje navode ostale morfeme poput *-ač-* (*pjevač*), *-and-* (*doktorand*), *-ant-* (*laborant*), *-ar-* (*slikar*), *-ar-* (s nepostojanim a, *magistar*), *-aš-* (*košarkaš*), *-at-* (*advokat*), *-en-* (*učenik*), *-ent-* (*aistent*), *-ist-* (*specijalist*), *-er-* (*magaziner*), *-er-* (*spiker*), *-graf-* (*daktilograf*), *-or-* (*doktor*), *-lac-* (*spasilac*), *-log-* (*psiholog*), *-slov-* (*jezikoslovac*) i *-znan-* (*prirodoznanac*). Ističu da *-Ø-*, *-ac-*, *-ik-*, *-in-* nose značenje 'onaj', a *-ic-*, *-inj-*, *-k-*, *-kinj-* 'ona'.

4.3.1. Ostala značenja pojedinih morfema

Za **izricanje osobine** služe morfemi *-ak-* (*vještak*, *vještakinja*), *-av-* (*lajavac*, *lajavica*), *-iv-* (*primitivac*, *primitivka*), *-jak-* (*sebičnjak*, *sebičnjakinja*), *-jiv-* (*šaljivac*, *šaljivica*), *-ljiv-* (*lažljivac*, *lažljivica*), *-ežljiv-* (*sramežljiv*, *sramežljivica*) (Silić i Pranjković, 2005: 172).

Za **pristašu, pripadnika ili sljedbenika** nekog učenja, pokreta ili pravca predviđeni su morfemi: *-ov-* (*aristotelovac*, *aristotelovka*), *-ev-* (*matoševac*, *matoševka*), *-ijan-* (*vegeterijanac*, *vegeterijanka*), *-in-* (*benediktinac*, *benediktinka*), *-ant-* (*protestant*, *protestantica*), *-ist-* (*racionalist*, *racionalistica*) (Silić i Pranjković, 2005: 172).

Za **pripadnika naroda, stanovnika zemlje, naseljenog područja** imamo morfeme *-ac(Ø)* (*Slavonac*, *Slavonka*), *-an-ac(Ø)* (*Amerikanac*, *Amerikanka*),⁶ *-at-* (*Azijat*, *Azijatkinja*), *-čan-in(Ø)* (*Zagrepcānin*, *Zagrepcānka*), *-ez-* (*Kinez*, *Kineskinja*)⁷, *-in-* (*Dalmatinac*, *Dalmatinka*), *-jan-* (*Tibećānin*,⁸ *Tibećānka*), *-jak-* (*Bošnjak*, *Bošnjakinja*) (Silić i Pranjković, 2005: 172–173). Prpić (2015) navodi da neki morfemi mogu nositi sadržaj i 'pripadnik naroda' i 'muška osoba', tj.

⁶ Sufiks *-anka* dolazi u ženskim etnicima koji završavaju na *-anka*, a muški etnik ne završava na *-anin* ili *-an(a)c*, pr. *Brčanka* (Babić, 2002: 289).

⁷ Sufiksom *-kinja* izvode se ženski etnici od etnika m. r. koji završavaju na *-t*, *-s*, *-z*, svi su strani ili nemotivirani domaći, pr. *Arnautkinja*, *Azijatkinja*, *Francuskinja*, *Kineskinja* i sl. (Babić, 2002: 293).

⁸ Dogodila se jotacija, t+j=ć.

'pripadnica naroda' ili 'ženska osoba', navodeći primjere: *Slavon-ac-Ø – Slavon-k-a*, *Čeh-Ø-Ø – Čeh-inj-a*, *Hrvat-Ø-Ø – Hrvat-ic-a* itd. (Prpić, 2015: 14).

Postoje različiti sufixi kojima se tvore imenice za životinje. Jedne mogu značiti životinjske vrste, a druge su imena domaćih životinja ili poznatijih divljih životinja prema glasanju (Barić i dr., 2005: 315). Imenice muškog roda tvore se sufixima *-(a)c* (*bijelac*), *-an* (*gaćan*, *gušan*), *-aš* (*bičaš*, *školjkaš*), *-onja* (*mrkonja*, *rogonja*) i *-ov* (*kusov*, *mrkov*). Imenice ženskog roda tvore se sufixima *-ica* (*dlakavica*, *grabljivica*⁹), *-ka* (*bijelka*, *crvenka*), *-lica* (*nosilica*, *radilica*), *-ulja* (*cvjetulja*, *rogulja*) i *-uša* (*kreketuša*, *riđuša*) (sve prema Barić i dr., 2005: 315).

Govoreći o mocijskim parnjacima kod životinjskih vrsta, Barić i dr. (2005: 316) navode da se tvore prema potrebi za ženku: *golub – golubica*, *medvjed – medvjedica*, *tigar – tigrice*, ali i za mužjaka: *lisica – lisac*, *žaba – žabac*, *mačka – mačak*. Kod nekih životinja mocijski parnjaci ne postoje, a to su imenice poput *lastavica*, *sjenica*, *noj*. Spol se u tih životinja obilježava tako da se uz imenicu doda *mužjak* ili *ženka* (*mužjak jarebice*, *ženka noja*), a kod domaćih je životinja specifično da imaju posebne nazive za mužjaka, ženku ili potomstvo: *ovan – ovca – janje*, *konj – kobila – ždrijebe* i sl. (Barić i dr., 2005: 316).

⁹ Može imati značenje 'grabljiva žena' i 'grabljiva životinja' (Barić i dr., 2005: 315).

5. Status imenica koje označavaju ženski spol u mocijskoj tvorbi

Barić (1988: 44) ističe da je pri mocijskoj tvorbi osnovna riječ najčešće imenica koja označava osobu muškog spola (pr. *zubar – zubarica*), a u manjem broju slučajeva polazna riječ označava osobu ženskog spola (pr. *lisica – lisac*). Barić ističe da neki autori smatraju da su sve imenice za oznaku jednog spola nastale od imenice za oznaku suprotnog spola. S druge strane, neki autori misle da imenica za oznaku jednog spola nastaje neovisno od imenice za oznaku suprotnog spola. Barić (1988) nadalje navodi da je oznaka muške osobe osnovna riječ u dvama slučajevima i to „kada muški član ulazi potpuno u sastav ženskog člana (*frizer – frizerka, poštari – poštarica*) i kada muški član ulazi djelomično u sastav ženskog člana, uključujući i dio svoga sufiksa (*liječnik – liječnica, brđanin – brđanka, gimnazijalac – gimnazijalka, čistunac – čistunka*).“ (Barić, 1988: 44). Bukarica (1999: 5) ističe da kad se radi o imenicama koje označavaju što živo, gramatički se rod najčešće podudara sa semantičkim te se time ističe i prirodni spol osobe da bi se označila muška ili ženska osoba. Martinović (2015: 92) progovara o *androcentričnosti* u hrvatskom jeziku u slučajevima kada se govori o imenicama muškog i srednjeg roda za zvanje i zanimanje te imenicama muškog roda koje se koriste za označavanje vršitelja neke radnje ili osobe. Autorica spominje primjer jezične isključivosti navodeći primjer *muški spiker : ženski spiker*, umjesto *spiker : spikerica*. U posljednje se vrijeme pojavila težnja za pojavom generičkog ženskog roda (*najutjecajnija političarka, kandidatkinja za predsjednicu*) koja vodi *ginocentričnosti* koju oslikava feministička lingvistika koja pokušava pružiti otpor asimetriji u jeziku (Martinović, 2015: 92). Feministička lingvistika bavi se istraživanjima kako se žena pojavljuje u jeziku te se bori protiv generičkog maskulinuma i neutraliziranog muškog roda. U hrvatskom jeziku postoje imenice za neživo kojima se rod ne opravdava spolom, a ne pripadaju srednjem rodu, pr. *trava, kuća, stolac* te imenice *dijete i janje* koje su imenice srednjeg roda (Martinović, 2015: 94). U hrvatskom jeziku imenice za živo mogu biti i srednjeg roda, ali u tom obliku one uvijek predstavljaju mlado od čovjeka ili životinje (Bukarica, 1999: 4). Nedostatak ženskog parnjaka često se objašnjava izvanjezičnom situacijom. To mogu biti biološki, povijesno-sociološko-religijski razlozi kod riječi kao što su *rodilja, dojilja, domaćica, kućanica, babica, biskup* ili unutarjezičnom situacijom kao što je ograničenost tvorbenog uzorka (*kupac, pisac, ribič*). Martinović nadalje navodi da je detaljnije preciziranje moguće ukoliko dodamo pridjev *muški* ili *ženski* ispred određene riječi: *muška dadilja, muška hostesa, ženski fotomodel*. Također ističe da

se dvojbe nikad ne pojavljuju kad se govori o imenicama koje označavaju životinje: *vjeverice*, *žirafe* i sl. (Martinović, 2015: 95). Barić (1989: 12) navodi primjere za neutralnu upotrebu gdje se vidi neutralizacija osobne imenice muškog roda s obzirom na spol, pr. *Idem zubaru.*, *Dragi čitaoc.*, *Gost urednik*, *Direktor*, *Tajnik*, *Pedagog* (natpisi na vratima), *Lektor*, *Urednik*, *Korektor* (rubrike u knjigama). Barić (1989: 12) također progovora o situacijama neutralizacije, gdje upravo takvi primjeri djeluju neapozicijski, a takve imenice pružaju nam samo informaciju o određenoj djelatnosti pa tako imamo natpise poput *Sudac* ili *Zamjenik javnog tužitelja*. Isto se tako pri raspisivanju javnih natječaja raspisuje natječaj za suca ili zamjenika javnog tužitelja. Dakle, muški se rod u takvim situacijama odnosi i na pripadnike muškog i na pripadnike ženskog spola bez obzira na oblik u kojem se nalazi. Barić (1989: 13) nadalje ističe da je to tako sve dok nam spol vršitelja neke radnje ili zanimanja nije važan te nije ničim zadan. „Iako mi nije drago ovo pseto, ja sam pravedan sudac (zvanje uopće, odnosno vršitelj radnje uopće) – reče sutkinja (osoba ženskog spola u tom zvanju).“ (Barić, 1989: 13). Autorica ističe da u toj situaciji prvo imamo neutralnu pa konkretnu situaciju, što se očitovalo promjenom oblika imenica kojom se izražava osoba određenog spola. Martinović (2015: 96) definira apozitiv kao opću imenicu ili vlastito ime koje može stajati s desne (*profesor suradnik*) ili lijeve strane (*gost profesor*), a obavijesnost lijeve i desne strane potiče na pitanja rodne osjetljivosti. „U analitičkim oblicima *žena akademik*, *žena vrač* dodatak je slijeva, unatoč tomu što lijevi član upravlja predikatnom sročnošću, jer se obavijesnost povećava. S druge strane sintagma *muškarac akademik* nije dodatno obavijesna i takvo 'pomuškarčivanje' danas se i ne susreće.“ (Martinović, 2015: 96).

Istražujući dalje o položaju i oblicima imenica za izricanje osoba ženskog spola u različitim stilovima, zanimljiv je podatak koji nam donosi Miloš (2017) navodeći natuknice i načine kojima se u rječnicima opisuju muškarac i žena: „Tako je muškarac u rječnicima najčešće opisan kao ‘muška osoba; osoba muškoga spola’, a u definiciji žene pod prvim se značenjem najčešće navodi ‘ljudsko biće po spolu suprotno muškarcu, koje može rađati djecu i preuzeti glavnu brigu za uzgoj i odgoj djece’.“ (Miloš, 2017: 9). U rodnim se teorijama te definicije smatraju izrazito diskriminirajućima, a Miloš navodi da se žena definira kao otklon od drugog pojma koji je postavljen kao nadređen. Iako Miloš navodi brojne primjere gdje se slabiji spol osjeća slabijim i na području jezika, ipak se navode i primjeri imenice *slabić* koja je zapravo muškoga roda, a može se pripisati i ženama i muškarcima. Pišković (2018: 10) ističe da žene mogu biti obespravljene i ponižene i jezikom samim jer ista leksička jedinica može upućivati i na muškarca i na ženu, a

pritom ih različito označavati „*professional* 'profesionalac; profesionalka, prostitutka'“ (Pišković, 2018: 10). Lakoff (prema Pišković, 2018: 10) upozorava da postoje asimetrije koje upućuju na rodnu nejednakost, utišavanje žena u društvu te zadiranje u ljubavni, bračni ili privatni život uopće. Govori se da čak i kada postoje parne imenice za muškarca i ženu poput „*lady* 'dama' – *gentleman* 'gospodin', *master* 'gospodar, učitelj, vlasnik, majstor, stručnjak' (...) imenice ženskog roda počesto nose deprecijativnu i/ili seksualnu konotaciju, a imenice muškog roda neutralne su ili čak pozitivno intonirane.“ (Lakoff, prema Pišković, 2018: 10). Lakoff se nadalje na tu asimetriju nadovezuje i kroz izostanak paralelizma između titule *Mr* u značenju *gospodin* te *Mrs* u značenju *gospođa*, ali i *Miss* u značenju *gospođica*, koja s druge strane nema muškog parnjaka. Lakoff (prema Pišković, 2018: 10) apelira upravo na to da nam titula pomoću koje se obraćamo nekoj ženi otkriva informaciju o tome je li ona udana ili nije, što potom utječe na njezin društveni položaj. Treba napomenuti da je Lakoff ipak dobila brojne kritike na vlastita tumačenja i poimanja žena u jeziku gdje su mnogi govorili da muški jezik shvaća kao normu o koju omjerava žene (Pišković, 2018: 11).

5.1. Kolebanja oko profesijskih imenica

Savić i dr. (2009: 11) profesiju definiraju kao nešto čime se osoba bavi, a titula je ono što tu osobu čini jasno prepoznatljivom u društvenoj hijerarhiji (pr. poslovi na fakultetu ili sudu). Barić (1989: 13) govori da unutar kategorije imenica za oznaku osobe razlikuje skupinu koja označava zvanje ili zanimanje, a to su profesijske imenice. Barić (1989) navodi da su određeni autori smatrali da bi se trebala održavati nedodirljivost kategorije imenica za oznaku izvršenja javnih funkcija te da imenice poput *predsjednik vlade*, *premijer* i *direktor* ne bi trebale imati svoje ženske parnjake jer je njihova upotreba nepravilna. Autorica ipak naposljetku zaključuje da je ženski mocijski parnjak ekonomična komunikacijska kategorija ističući da je ekonomičnije reći *tip junakinje* nego *tip ženskog junaka* pa tako je i u primjerima *ženski junak* ili *ženski sudac* ekonomičnije upotrijebiti oblik *junakinja* i *sutkinja*. Bukarica (1999: 5) ističe da za zanimanja koja obavljaju samo muškarci postoje nazivi samo u muškom rodu, pr.: *orač*, *kovač*, *nosač*, a za tipično ženska zanimanja imamo nazive u ženskom rodu, pr. *pralja*, *švelja*, *primalja*, *kućanica*. Bukarica konstatira da brojčano prevladavaju imenice muškog roda i to čak kod imenica koje ne označavaju teška zanimanja koja žena ne bi mogla obavljati nego brojni nazivi za stručnjaka ili osobe u administrativnodržavnoj

funkciji u visokom društvenom položaju. Nadalje ističe da su imenice za osobu ženskog spola najčešće izvedene od imenice za muški spol, pr. *svjedok-inja*, *violinist-ica* (Bukarica, 1999: 5). Šporer (1987: 77, prema Bukarica, 1999: 5) govori da su se u početku poslovi dijelili prema spolu, a žena je zbog fiziološke funkcije morala obavljati poslove vezane uz kuću i obitelj te nije bila na pozicijama gdje su se morale donositi važne odluke, a sve je to u određenom trenutku vodilo do toga da je žena postala udaljena od onih poslova koji su u društvu nosili određeni prestiž. Bukarica ističe da se žena u hrvatskom jeziku isto tako imenovala prema muževljevu zanimanju, pr. *opančarica*, *mlinarica*, *doktorica*, *učiteljica* (Vince, 1955: 115, Kramarić, 1988: 123, prema Bukarica, 1999: 6). Daljnjim razvojem društva pojavila se potreba da se žena sve više uključuje u neke poslove izvan vlastita doma te su se tako ustalili jednaki oblici naziva za ženu i muškarca koji se bave istim poslom pa se nazivi u muškom rodu proširuju na ženska zvanja, pr. *predavač*, *profesor*, *doktor* (Vince, 1955: 115–116, Stevanović, 1951: 83, prema Bukarica, 1999: 7), a Stevanović (1951: 84, prema Bukarica, 1999: 6) govori da je bilo sasvim uobičajeno da se kaže *drugarica blagajnik*, *drugarica sekretar* i sl. „Oblik muškog roda znači i osobu muškog spola, ali može označavati i osobu bez obzira na spol, pa prema tome i žensku osobu u slučaju kada upućivanje na spol nije bitno.“ (Bukarica, 1999: 7).

5.1.1. Sufiksi -telj i -lac

O ovom jezičnom pitanju Babić progovara i u svojoj knjizi *Hrvatski jučer i danas* i u *Hrvatskim jezikoslovnim prenjima*. Ističe da se to jezično pitanje provlači dugi niz godina hrvatskim jezikom te se vrlo često shvaćalo da sufiks *-telj* pripada hrvatskom, a sufiks *-lac* srpskom jeziku. Pravilo koje izvodi Babić jest takvo da „ako se u istom značenju s istom stilskom vrijednosti može izvesti imenica sa sufiksom *-telj* i *-lac*, tada treba upotrijebiti sufiks *-telj*.“ (Babić, 1995: 141) Ističe da ne bi bilo dobro progoniti imenice poput *mislilac*, *ronilac*, *vladalac* iz hrvatskog jezika jer su to ujedno i imenice koje nemaju svog parnjaka sa sufiksom *-telj*. Ono što Babić navodi u korist prednosti sufiksa *-telj* jest i lakša tvorba imenica ženskog roda od imenica muškog roda s tim sufiksom. Također navodi da se od sufiksa *-lac* analogijom u riječima *gledalac*, *slušalac* dobivaju: *Dragi slušaoci i slušalice*. (Nela Eržišnik, prema Babić, 1995: 142).

U *Jezičnom priručniku Coca Cole HBC Hrvatska* (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006) navodi se također da treba, kad god je to moguće, koristiti sufiks *-telj*, dakle imenice *gledatelj* i *slušatelj* pred imenicama *gledalac*, *slušalac*. Ono što se još navodi u tom priručniku jest i to da se katkada imenice tvorene sufiksima od iste osnove mogu značenjski razlikovati navodeći primjere *spasilac* u značenju ‘čovjek koji se bavi spašavanjem’ te *Spasitelj* ‘Bog’ (Hudeček, Matković, 2012: 91). Također se ističe da sufiks *-telj* ima prednost pred sufiksom *-lac* kada označuje što živo, a kada se radi o neživom prednost bi trebao imati *-lac*, npr. *mrežni poslužitelj* – *mrežni poslužilac*, *nositelj električnog naboja* – *nosilac električnog naboja* (Hudeček, Matković, 2012: 94). Navodi se da imenice sa sufiks *-oc* kao što su *ličioc*, *mislioc*, *ronioc* ne pripadaju hrvatskom standardnom jeziku.

U *Jezičnom savjetniku* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje pod naslovom *Čitatelj i čitalac* navodi se da imenice sa sufiksom *-oc* ne pripadaju hrvatskom standardnom jeziku te se navodi da bi u ovom primjeru prednost trebala imati imenica sa sufiksom *-telj*.

U *Hrvatskoj gramatici* (Barić i dr., 2005) navodi se da su imenice sa sufiksima *-ač*, *-l(a)c*, *-nik*, *-telj* motivirane glagolima. Većina izvedenica sa sufiksom *-lac* imaju usporednicu u liku sa sufiksom *-telj* koji se, prema toj gramatici, preporučuje u upotrebi. Navode se i imenice kao što su *budilac*, *drobilac* i *grabilac* koje nemaju svog parnjaka za vršiteljicu radnje jer su riječi *budilica*, *drobilica* i *grabilica* zauzete značenjem za napravu i motivirane su glagolima *buditi*, *drobiti*, *grabiti*. Imenice sa sufiksom *-telj*, zato, mogu uvijek motivirati imenicu za žensku osobu te zbog tog imaju prednost (Barić i dr., 2005: 307).

U jezičnom priručniku *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku* (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006) navodi se da se prednost daje sufiksu *-telj* jer je on „tvorbeno plodniji te da se od njega lako tvore mocijske tvorenice (*čitateljica*), a takvu mogućnost sufiks *-lac* nema (**čitalica*).“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006: 175). Također navode da kod nekih imenica postoji i značenjska razlika kao npr. *spasilac* i *Spasitelj*. Prednost daju sufiksu *-lac* kada se radi o imenicama koje označavaju što neživo.

5.1.2. *Pastor, mornar i imenice na -(l)og*

S ovim jezičnim pitanjem susrećemo se u knjigama *Hrvanja hrvatskoga* te *Hrvatski jučer i danas*. Babić navodi četiri sufiksa za tvorbu imenica ženskog roda od imenica muškog roda: *-ica*, *-ka*, *-kinja*, *-inja*. U poglavlju o *Pastorki* navodi da *pastorova supruga* ili *žena pastor* mora biti *pastorica* jer je semantičko polje sa *-ka* već zauzeto. Isto je i s primjerima sa *ženom mornar*, ali ona ne može biti *mornarica* nego *mornarka*. U *Hrvatski jučer i danas* Babić navodi da su kolebanja česta ako osnova završava na *-log*.

U *Jezičnom savjetniku* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje navode da se zanimanje od imenica muškog roda na *-log* i *-og* (*defektolog*, *pedagog*, *psiholog*) treba upotrebljavati izvedenica sa sufiksom *-inja* (*defektologinja*, *pedagoginja*, *psihologinja*). Ističu da imenice ženskog roda sa sufiksom *-ica* (*defektologica*, *pedagogica*, *psihologica*) pripadaju neformalnoj komunikaciji.

U *Hrvatskoj gramatici* (Barić i dr., 2005) navode da sufiks *-ica* često počinje dolaziti na osnove sa završnim *-g*: *meteorolog – meteorologica*, *pedagog – pedagogica* i sl., slijedeći pritom tvorbeni uzorak *kolega – kolegica*. Navode i primjer da umjesto sufiksa *-ica* često dolazi sufiks *-ka* i to ako je izvedenica sa *-ica* zauzeta drugim značenjem: *stanar – stanarka* (stanarica je ptica koja nije selica).

U *Normativnosti i višefunkcionalnosti* (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006) navodi se da je od imenica na *-log* moguće izvesti tri mocijske tvorenice (*arheolog – arheologica*, *arheologinja*, *arheološkinja*). Navode i tri odnosa u kojima se imenice mogu naći: A) isto značenje i ista normativna vrijednost (*tinejdžerka/tinejdžerica*), B) jedna može imati normativnu prednost ili mogu pripadati različitim funkcionalnim stilovima (*arheologinja – standarni jezik*, *arheologica – razgovorni stil*) te C) mogu imati različito značenje (*šefovica – šefova žena* i *šefica – žena šef*) (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006: 173).

6. Zaključak

U ovome radu može se vidjeti kratak pregled mocijske tvorbe u hrvatskom jeziku. *Mociju* i *mocijsku tvorbu* temeljno možemo prepoznati kada osnovna riječ neke imenice za žensku osobu čini imenica koja označava mušku osobu (Barić i dr., 2005: 310) ili kao tvorbu ustrojstva prema spolu (Silić i Pranjković, 2005: 163). Važno je napomenuti da treba razlikovati rod i spol kao nesinonimske pojmove, koji nemaju jednako značenje, a većina autora rod najčešće, u lingvistici, definira kao gramatičku kategoriju koju imaju imenice, a spol kao nešto semantičko, nešto što pripada leksikologiji, a ne morfologiji. Temeljni sufiksi koji sudjeluju u mocijskoj tvorbi ženskih imenica u hrvatskom jeziku jesu, prema Barić i dr. (2005: 304), sufiksi *-a*, *-ica*, *-ka*, *-inja*, *-kinja*, a u tvorbi muških *-(a)c* i *-(a)k* te nešto rjeđe *-an*. Mocijski morfemi, ali i općenito mocijske imenice, izriču nam najčešće nositelja određene osobine, pristašu, pripadnika ili sljedbenika nekog pokreta te pripadnika naroda, stanovnika zemlje ili naseljenog područja (Silić i Pranjković, 2005: 172–173). Spomenuta je i tvorba imenica koje označuju životinje, bilo u muškom ili ženskom rodu. Istaknuto je da kod nekih životinja mocijski parnjaci ne postoje, a kod toga je zanimljivo spomenuti da postoji i veliki broj imenica koje označavaju životinju, a osnovnu riječ pri tvorbi čini imenica ženskog roda. Poseban je naglasak u radu stavljen na status imenica ženskog spola pri mocijskoj tvorbi. U radu Barić (1989) napominje se da je imenica muškog roda pri izricanju (najčešće nekog zanimanja) polazišna te da se to odvija u situacijama kada nam nije bitno upućivanje na spol nego samo zanimanje. Bukarica (1999) spominje da se „slabiji“ položaj žena može osjećati jer je tijekom povijesti žena često bila zadužena samo za poslove u kući i oko nje te stoga nije postojala potreba za tvorbom naziva ženskih vršitelja radnje ili određenog zanimanja. Kasnije su žene dobile veće mogućnosti pa se njihova uloga i proširila, a time se pojavila potreba da se skuju novi nazivi od već postojećih muških. Uz različita istraživanja o položaju žena, spomenuta su i, još uvijek gorljiva, pitanja o korištenju sufikasa *-telj* i *-lac* te prednosti i nedostatci korištenja tih oblika. S obizorm na to da se još uvijek često raspravlja i o tome trebamo li reći *pedagogica* ili *pedagoginja*, *psihologica* ili *psihologinja* u ovom je radu posebno potpoglavlje posvećeno i tom jezičnom pitanju, a odgovor je da oblici na *-ica* pripadaju neformalnom obliku komunikacije te se prednost daje oblicima na *-inja*.

7. Literatura i izvori

1. Babić, Stjepan, 1995. *Hrvatski jučer i danas*, Školske novine, Zagreb.
2. Babić, Stjepan, 2001. *Hrvatska jezikoslovna prenja*, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
3. Babić, Stjepan, 2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnom jeziku*, HAZU, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
4. Babić, Stjepan, 2004. *Hrvanja hrvatskoga*, Školska knjiga, Zagreb.
5. Barić, Eugenija, 1987. Mocijski parnjaci i njihova upotreba. *Rasprave zavoda za jezik*, 13., br. 1., str. 9–18. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/69660>, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
6. Barić, Eugenija, 1988. Tvorbeni status ženskog mocijskog parnjaka. *Rasprave Zavoda za jezik*, 14., br. 1., 43–49. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=104115, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
7. Barić, Eugenija, 1989. Ženski mocijski parnjak kao funkcionalna komunikacijska kategorija. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 37., br. 1., 12–21. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=116456, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
8. Barić, Eugenija i dr., 2005. *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb.
9. Breglec, Zrinka, 2015. Rod, spol i žena u hrvatskome jeziku. *Jat: časopis studenata kroatistike*, 1., br. 2., 204–219. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=204309, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
10. Bukarica, Milica, 1999. Rod imenica koje znače profesiju u ruskom i hrvatskom jeziku. *Suvremena lingvistika*, 47–48., br. 1., 3–28. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/22874>, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
11. Frančić, Anđela, Hudeček, Lana, Mihaljević, Milica, 2006. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
12. *Hrvatska enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/>.
13. Hudeček, Lana, Matković, Maja i dr. (2011). *Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska*. Dostupno na: <http://www.prirucnik.hr/>.

14. *Jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Dostupno na: <http://jezicnisavjetnik.hr/>.
15. Klaić, Bratoljub, 2001. *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb.
16. Martinović, Blaženka, 2015. Od jezičnoga „pomuškarčivanja“ do jezičnoga „poženčivanja“. *Tabula: časopis Filozofskog fakulteta, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli*, 13/1, 91–110. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/158145>, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
17. Mihaljević, Milica, 2013. Mocijska tvorba kao leksikografski problem, u: *Od indoeuropeistike do kroatistike* (ur. Matasović, Ranko), HAZU, Zagreb. Dostupno na: https://bib.irb.hr/pretrazivanje_rezultat?, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
18. Miloš, Irena, 2017. Komu je jezik majka, a komu maćeha? *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4., br. 4., 8–10. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=286084, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
19. Pišković, Tatjana, 2018. Uvod u rodolektologiju. Rodni jezici, u: *Zbornik radova o jeziku, rodu i spolu*, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 7–33. Dostupno na: <https://www.bib.irb.hr/948140>, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
20. Prpić, Nina, 2015. *Mocijska tvorba u hrvatskome jeziku*. Filozofski fakultet u Zagrebu, Zagreb. (Diplomski rad).
21. Radčenko, Marina, 2002. Mocijska tvorba u hrvatskom i ruskom jeziku. *Suvremena lingvistika*, 53–54., br. 1–2., str. 195–203. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/16345>, zadnji posjet: 12. 7. 2019.
22. Savić, Svenka, Čanak, Marijana, Mitro, Veronika, Štasni, Gordana, 2009. *Rod i jezik*, Futura publikacije i Ženske studije i istraživanja, Novi Sad.
23. Silić, Josip, Pranjković, Ivo, 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb.